

Jihoafriická republika

V roce 2016 až 2018 vykázala ekonomika pouze symbolický růst do 1 % HDP. Nástup nového prezidenta C. Ramaphosy v únoru 2018 dává jihoafriické ekonomice naději na určitou stabilizaci včetně návratu investic a zastavení odlivu kapitálu. Ve volebním roce 2019 nicméně nelze čekat přijetí zásadních a pro jihoafriickou ekonomiku tolik potřebných strukturálních reforem. Podle predikce MMF by během příštích 2 let měla ekonomika opět urychlit svůj růst. Míra inflace v zemi se pohybuje na hranici 5 %. Populace JAR čítá 57,4 mil. obyvatel a měla by se i nadále rozrůstat. HDP na obyvatele přesahuje 6 tis. USD a v zemi je dlouhodobě vysoká nezaměstnanost, která se pohybuje okolo 27 %. Běžný účet platební bilance je dlouhodobě deficitní a v posledním čtvrtletí roku 2018 vykázal schodek přibližně 12,1 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	0,6	1,3	0,8	1,4	1,7	1,8
HDP/obyv. (USD)	5 316	6 179	6 560	6 609	6 801	6 972
Míra inflace (%)	6,3	5,3	4,8	5,3	5,4	5,5
Nezaměstnanost (%)	26,7	27,5	27,9	28,3	28,6	28,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-8,2	-8,6	-12,1	-13,5	-14,1	-15,1
Populace (mil.)	55,6	56,5	57,4	58,3	59,3	60,2
Konkurenceschopnost	47/138	61/137	67/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, SB, OECD, WEF

- ▶ Od roku 2016 je prováděna dohoda o volném obchodu mezi JAR a dalšími zeměmi Jihoafriického rozvojového společenství (SADC) a Evropskou unií tzv. SADC EPA.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Jihoafriická republika umístila na 67. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Podle OECD je stupeň exportního rizika 4/7.

Vývoz ČR do JAR 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2015 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8407	Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním	3 222 839	22,8	783 030	311,6
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	2 322 955	16,4	2 143 700	8,4
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 865 676	13,2	1 745 350	6,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	485 150	3,4	47 717	916,7
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	375 013	2,7	309 749	21,1
9619	Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny	365 012	2,6	401 651	-9,1
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání	293 759	2,1	243 923	20,4
4011	Nové pneumatiky z kaučuku	282 772	2,0	276 188	2,4
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	222 411	1,6	243 088	-8,5
3917	Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů	214 343	1,5	245 973	-12,9
Celkem TOP 10		9 649 930	68,3	6 440 369	49,8
Celkem vývoz		14 129 905		11 761 139	20,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z JAR 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3815	Iniciátory a urychlovače katalytické reakce	2 334 382	25,7	90 218	2 487,5
5101	Vlna nemykaná nečesaná	1 594 953	17,6	1 260 027	26,6
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	1 120 004	12,3	1 359 678	-17,6
8421	Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů	704 634	7,8	1 972 835	-64,3
7608	Trouby a trubky hliníkové	658 867	7,3	774 276	-14,9
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	455 820	5,0	334 782	36,2
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	237 328	2,6	221 493	7,1
2601	Rudy železné, koncentráty, výpražky kyzové	234 795	2,6	89	263 714,6
7506	Desky, plechy, pásy, folie niklové	—	—	—	—
7219	Ploché válcované výrobky z nerezavějící oceli, o šířce 600 mm nebo větší	174 734	1,9	230 437	-24,2
Celkem TOP 10		7 515 517	82,7	6 243 835	20,4
Celkem dovoz		9 084 723		7 559 430	20,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Těžební průmysl v JAR je významným přispěvatelem do tvorby HDP (cca 8 %) a vytváří více jak 460 000 pracovních pozic. Jeho potenciál je však vlivem špatné správy nevyužit, o čemž svědčí fakt ten, že těžbařství se dříve na HDP podílelo z 21 % a zaměstnávalo přes 760 000 obyvatel. V současné době je těžební průmysl v JAR na rozcestí a mnoho se slibuje od prezidenta C. Ramphosy a nově jmenovaného ministra nerostných bohatství, G. Mantasheho. V JAR se nachází přibližně 80 % celosvětových zásob platiny a chromu a 70 % celosvětových zásob manganu. Významná je zde i těžba uhlí, zlata a diamantů. Vzhledem k tomu, že se jedná a převážně hlubinnou těžbu, náklady s ní spojené stále rostou, čemuž napomáhá i stále se zvyšující cena elektřiny. Vláda pracuje na tom, aby byla znovu obnovena důvěra investorů. Padnou-li tyto snahy na úrodnou půdu, lze předpokládat rostoucí kapitálové investice společností, tj. příležitosti pro české podniky související s dovozem relevantních strojních zařízení, vybavení a jejich know-how k celkové revitalizaci stávajících a vytvoření nových efektivních důlní operací, a to včetně geologického průzkumu. Dá se předpokládat i snaha o lokalizaci nízkoenergetického zpracovávání nerostů v JAR, neboť ty se v současnosti v drtivé většině vyvážejí surové.

► Energetický průmysl

Přibližně 85 % procent energie v JAR produkují uhelné elektrárny. JAR, jako jediná na africkém kontinentu, oplývá jadernou elektrárnou (Koeberg, Západní Kapsko), přičemž tato generuje pouhých 5,2 % produkce energie. Dále se pak energie v JAR získává ze zemního plynu (3,2 %) a z dieselu (1,7 %). Co se energie z obnovitelných zdrojů týče, jejich příspěvek do celkové energetické tvorby je v tuto chvíli poměrně zanedbatelný, a sice u sluneční energie se jedná o necelé 1 % a větrné energie rovněž tak. Postavení státního energetického monopolu, Eskomu, zůstává i nadále velmi kontroverzní s ohledem jak na řadu korupčních skandálů, tak na neschopnost generovat zisk, a proto v současnosti probíhají jednání na ozdravení a restrukturalizaci této státní společnosti. Stejně tak jako je tomu i ve všech ostatních sektorech, nástup C. Ramaphosy do funkce prezidenta jest příslibem řady změn. V minulém roce byl představen Energetický výhled do roku 2030 (Integrated Resource Plan 2018). Tento výhled si klade za cíl snížené tvorby energie z fosilních paliv (zejména uhlí) a postupné zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů, a to přibližně 26 % do roku 2030. Role Eskomu v produkci energie z obnovitelných zdrojů v tuto chvíli není vyjasněna, avšak lze v nadcházejících letech předpokládat příležitosti pro české společnosti v oblasti solární, větrné a částečně i vodní energie. Důraz bude kladen i na řešení v oblasti „energy storage“ a rovněž pak i mechanismy „waste-to-energy“. Nutná bude i celková obnova a zefektivnění stávající rozvodové sítě. Zvýšení kapacity či tvorba nové jaderné elektrárny není v dohledné době plánována.

► Obranný průmysl

JAR se podílí na významném růstu obranných výdajů na africkém kontinentu. V roce 2016 sice rozpočet na obranu mírně poklesl, přesto v absolutních číslech činil významných 3,42 mld. USD. Do budoucna by se měly výdaje spíše zvyšovat a měly by být alokované především pro síly zvláštního určení, nákup lehkých a středních dopravních letadel, rozvoj dělostřelectva, protiletadlové obrany včetně radarů

a systémů řízení, modernizaci vojenského zdravotnictví, spojovacích kapacit a kybernetické bezpečnosti. Není bez zajímavosti, že ve výbroji Jihoafrických vzdušných sil se podobně jako v Armádě ČR nachází stíhače Gripen.

► Cestovní ruch

V posledních letech narůstá počet příjezdů turistů z Jihoafrické republiky do Česka a obráceně. Průměrný počet nocí na návštěvníka z Jižní Afriky je 2,5. Příležitosti jsou v oblasti organizace příjezdového (z Jihoafrické republiky do České republiky) i výjezdového (z České republiky do Jihoafrické republiky) cestovního ruchu.

► Bezpečnostní sektor

Jihoafrická republika se potýká s vysokou kriminalitou. Bezpečnostní sektor je značně rozvinutý a panuje v něm vysoká konkurence. Zároveň v něm však existuje poptávka po nejnovějších technologiích a řešeních. Příležitosti spočívají v dodávkách komplexních řešení ochrany rezidencí, či rozsáhlých objektů (letišť, farmy, podniky, doly) využívajících moderní technologie a inovativní řešení včetně kybernetické ochrany. Na straně státu existuje poptávka po chytrých řešení ochrany zařízení a infrastruktury před krádežemi (elektrických vodičích kabelů a rozvodů apod.). V neposlední řadě se pak může jednat i o inovativní ochranné systémy osobních vozidel, a to jak jejich fyzické obrnění, tak i finančně nenáročné vyhledávací systémy v případě krádeže vozidla.

► Strojírenský průmysl

Stroje na vysoké technické úrovni (obráběcí centra, horizontky) jsou v Jihoafrické republice téměř vždy předmětem dovozu. Česká republika disponuje potřebnou kompetencí za předpokladu odpovídajícího marketingu vzhledem k velké konkurenci na místním trhu, kterou představují nadnárodní společnosti vyskytující se i na našem evropském trhu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vlivem opakovaných such, jež postihla především region Západního Kapska, je oblast vodohospodářství jednou z hlavních priorit pro centrální i regionální vlády. Možnosti spočívají v dodávkách zařízení a technologií na zadržování vody, čištění vody včetně odsolování, ale i technologií regulující spotřebu a hospodaření s vodou pro domácnosti, zemědělství (zavlažování) či průmyslovou výrobu. Na druhou stranu v rámci vodohospodářského sektoru panuje značná konkurence, a navíc v současné době již není situace natolik naléhavá jako v minulosti.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V JAR se nachází více jak 400 veřejných a 200 soukromých nemocnic o celkové kapacitě lůžek přesahující 125 000. Příležitost pro sofistikovanější zdravotnickou techniku v Jihoafrické republice existuje zejména v soukromém zdravotnictví a nemocnicích (země dováží přes 90 % této techniky). Dlouhodobě je v plánu reforma zdravotnictví zahrnující univerzální všeobecné a povinné zdravotní pojištění. Kromě výdajů na léčbu HIV/AIDS se předpokládá nárůst výdajů na chronické a civilizační choroby jako jsou astma, rakovina, cukrovka, obezita a nemoci kardiovaskulárního systému. Relativně novou a žádanou skupinou produktů v Jižní Africe jsou tzv. cosmeceuticals, tj. přípravky, které kombinují léčivé a kosmetické účinky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství je v JAR na vysoké úrovni a významná část produkce se také vyváží. Příležitosti pro české podniky se nachází zejména v dovozu potravinářských technologií, jako jsou pekařské stroje, zařízení pro pivovary, cukrovary, stroje na zpracování masa, výrobu ovocných šťáv a podobně. Další možnosti spočívají v dodávkách technologií k výrobě organických hnojiv a močoviny nebo v oblasti dodávek technologií pěstování ryb a vodních živočichů (tzv. aquaculture).

► Železniční a kolejová doprava

I přes značnou konkurenci v oblasti železničního průmyslu se objevují příležitosti pro české podniky v dodávkách komponentů pro výrobu železničních souprav, výstavbu železničních tratí včetně řídicích center a signalizace.

V rámci sedmiletého investičního programu vlády do roku 2020, který realizuje státní železniční a přepravní společnost Transnet, bylo na investice do revitalizace přístavů, železnic a potrubní infrastruktury alokováno 33 mld. ZAR. Vzhledem k finančním problémům Transnet byly tyto investice pozastaveny. V roce 2014 uzavřel Transnet smlouvy na rozšíření železniční dopravní flotily o 1064 lokomotiv (hlavními dodavateli jsou společnosti China North, South Rails, Bombardier a General Electric). V březnu 2018 zahájila výroba lokomotiv v továrně firmy Gibela (investiční projekt francouzské firmy Alstom) v JAR, jež by měla v příštích 10 letech státu dodat 580 lokomotiv. Součástí projektu je taktéž školicí středisko pro téměř 20 tis. zaměstnanců. Školení a technologický transfer probíhá v 15 zemích údajně včetně ČR.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 2921 - Sloučeniny s aminovou funkcí
	HS 3809 - Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 7324 - Výrobky sanitární části ze železa, oceli
	HS 9011 - Mikroskopy optické sdružené
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8408 - Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Strojírenský průmysl	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8457 - Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
Služby	CPA 55.10 - Ubytovací služby v hotelích a podobných zařízeních (kromě nemov. užívaných na časový úsek)
	CPA 79.11 - Služby cestovních agentur
Obranný průmysl	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 8526 - Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8531 - El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů